

Grong kommune

Jord, skog og miljø

Det kongelige klima og miljødepartement

Postboks 8013 Dep.

0030 OSLO

Vår ref:
19/4188-14-BABU

L.nr.
24778/19

Arkiv:
K47 &13

Deres ref:

Dato:
09.10.2019

MELDING OM VEDTAK - HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN

Grong formannskap har i møte den 08.10.2019 behandlet sak 108/19 og fattet slikt vedtak:

Grong formanskaps vedtak:

Enstemmig vedtatt som rådmannens forslag til vedtak:

Grong kommune stiller som USS spørsmål ved om forslagene om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder og opprettelsen av ei uavhengig klagenemnd er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Det samme spørsmålet stiller vi til felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.

Videre er Grong kommunes uttalelse i stor grad bygd på uttalelser fra både USS, rovviltnemnda og argumenter fra andre kommuner som vi er enige med:

Landbruksdirektoratet skal få rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

Dette **positivt** og burde vært selvsagt, med tanke på den todelte målsettinga fra rovviltforliket fra 2011 med forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder. Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet i alle ledd av rovviltforvaltninga for å oppnå den todelte målsettinga som i dag ikke følges. Økt husdyrfaglig kompetanse vil være konfliktdempende. Det er dessuten viktig at departementer og direktorater for henholdsvis landbruk og miljø samhandler seg imellom framfor at utøvende beitebrukere kommer i skvis mellom departementene og direktoratene med ulike målsettinger. De møter både Klima- og Miljøverndepartementet sin politikk med rovviltbestander av en viss størrelse og samtidig Landbruks- og matdepartementet sine krav gjennom Mattilsynet om reduserte tap og husdyrlidelser. Det er urimelig at den enkelte beitebruker som er den svake part i denne sammenhengen, skal komme i skvis mellom statlige organ med i stor grad motstridende målsettinger.

Kommunene skal få adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt

Dette er **positivt**. Vedtak om felling av rovvilt berører blant annet lokale ressurser, lokale arbeidsplasser og lokale næringer. Kommuner må kunne ha mulighet for å påklage vedtak om felling av rovvilt på vegne av sine innbyggere og sitt lokalsamfunn. En skulle tro at kommunene i motsetning til hva det står i høringsnotatet allerede har rettsligklageinteresse for alt som skjer i egen kommune og som ivaretaker av fellesskapets interesser i kommunen, men det er selvfølgelig positivt at det forskriftsfestes. USS mener det er «*opplagt at kommunene har en viktig rolle som består av å ivareta*

Postadresse:
Postboks 162
7871 Grong
E-post: postmottak@grong.kommune.no

Sentralbord:
Telefaks:
Saksbehandler tlf:

74 31 21 00
74 31 21 01
74312158
http://www.grong.kommune.no

Bankgiro:
Org. nr:

4448.06.00050
NO 940010853

og forvalte felleskapets interesser i det enkelte lokalsamfunn, og at dette omfatter lokalsamfunnets interesse i saker om rovviltforvaltning. En forskriftsfesting av klagerett på enkeltvedtak som fattes i medhold av rovviltforskriften vil tydeliggjøre at kommunen har en slik rolle å ivareta på vegne av fellesskapet.»

Innføring av nye fellingsmetoder av jerv skal videreføres permanent etter prøveperioden, inkludert bruk av kunstig lys under åtejakt og elektronisk overvåking av jervbåser

Dette er både **positivt** og viktig at jervefellinga er så effektiv som mulig, slik at flest mulig tas ut under ordinær jakt og man slipper unna med færre kostbare ekstraordinære uttak i regi av SNO. Bestanden av jerv har ligget betydelig over bestandsmålet. Lisensjakt på jerv er krevende og lenge var det svak uttelling på fellingskvoter under lisensjakt, men man har sett en bedring de siste år. Jerven er en streifer med meget store revirer, og den oppholder seg ofte langt unna bebyggelse og langt til fjells. Båsfangst har i en del tilfeller gitt uttelling, og dagens krav til tilsyn med fysisk oppmøte har vært en ikke ubetydelig begrensning. Å tillate elektronisk overvåking av fangstbåsen er en nødvendig endring, som bør bifalles. Det er også positivt at det foreslås tillatt kunstig lys ved åtejakt. Reglene blir da de samme som for åtejakt på rev. Ofte vil jerv kunne forekomme på reveåte. Disse tiltakene har også en gevinst med økt dyrevelferd.

Endringer i nødvergeretten

Endringene i nødvergeretten **må ikke føre til en innstramning og flere uklare formuleringer** som vil føre til at enda færre og så godt som ingen tør å bruke den. Endringen av § 17 er uten tvil en skjerping av nødvergeretten. Begrepet «må anses påkrevd» stiller urimelige og umulige krav til vurderinger i en angrepssituasjon. Den viser liten praktisk forståelse, og kan medføre at mennesker som forsvarer sitt husdyr, for eksempel hund, sau eller tamrein kan bli domfelt ut fra overprøving av skjønnsutøvelsen av begrepet «*må anses påkrevd*». Eieren eller den som representerer eieren må faktisk vurdere under selve angrepet om det er sannsynlig at det angrepne husdyret uansett vil dø. Dersom det er tilfelle, vil ikke avliving av rovviltet lenger være påkrevd. I verste fall vil man da i konflikt med bjørn og ulv måtte bli tvunget til å stå å se på dersom man ikke tørr å jage uten å skyte rovviltet. Dette virker nesten absurd i en angrepssituasjon av husdyr, for eksempel hund, sau eller rein. Høringsnotatet gir ikke begrunnelse for hvorfor Norske reindriftssamers Landsforbund (NRL) mener at dette er i strid med folkerettslige bestemmelser og urfolksrett.

Selv om formuleringen «*eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren*» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda i sin uttalelse å påpeke at formuleringen «*opptrer på vegne av eieren*» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren. Her er definisjonen av hvem som opptrer på vegne av dyreeier blitt for snever allerede i dag, da det i tolkningen nå bare er definert at det bare er de som er i slekt med eller ansatt av dyreeier som kan opptre på vegne av. Slik det er i dag kan ikke medlemmene i skadefellingslaget opptre på vegne av dyreeier dersom det oppstår en nødvergesituasjon når de er på skadefelling. Selv ikke om de har en avtale underskrevet av dyreeier.

En uavhengig rovviltklagenemnd.

Dette er lagt fram som ett tiltak for å spare Miljødirektoratet for arbeid, men arbeidet vil være like stort uansett hvem som gjør det. Departementet skriver følgende om bakgrunnen for forslaget om å opprette en uavhengig rovviltklagenemnd i høringsnotatet: «*Rovviltfeltet oppleves ofte som polarisert, der ulike interesser kan stå langt fra hverandre. Enkelte grupper i befolkningen sier de har liten tillit til de vedtak som treffes av instansene i rovviltforvaltningen. Når klagesaker behandles i departementet, stiller ulike interessegrupper ofte spørsmål ved om grunnlaget for avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det i skjønnsutøvelsen er tatt politiske hensyn.*» På et vis kan det være positivt med ei uavhengig nemnd som kan se med nye øyne på saken. Men dersom det er en uavhengig part som behandler klagen så vil det som USS skriver kunne føre til en politisk ansvarsfraskrivelse i vanskelige saker; «*USS mener det er av avgjørende betydning for rovviltforvaltningens og rovviltpolitikken legitimitet at statsråden er ansvarlig og kan gjøres ansvarlig på parlamentarisk grunnlag for å*

iverksette og gjennomføre den vedtatte politikken. USS mener at forslaget innebærer en politisk ansvarsfraskrivelse som vil ha uheldige konsekvenser for tilliten til rovviltforvaltningen hos folk og lokalsamfunn.» Videre anser USS «det svært uheldig om den politiske styringen og det politiske ansvaret reduseres eller fjernes i rovviltforvaltningen. Opprettelsen av en uavhengig rovviltklagenemnd vil innebære at de politiske myndigheter ikke lenger på samme måte som i dag vil kunne stilles til ansvar for gjennomføringen av vedtatt rovviltpolitikk. Det vil være svært uheldig. Få politikkområder er like konfliktfylt som rovviltpolitikken, og enkelte forvaltningsvedtak som angår felling av fredet rovvilt skaper mye støy og et høyt konfliktnivå (...) en slik politisk ansvarsfraskrivelse vil kunne øke konfliktnivået, fordi enkeltpersoner, interessegrupper og lokalsamfunn blir fratatt muligheten til å ansvarliggjøre de regjerende politiske myndigheter for de forvaltningsvedtak som treffes.»

Rovviltnemnda er også inne på det samme som USS og mener at «ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av dagens hierarkistisk oppbygde rovviltforvaltning vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag. Med ei uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltnemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd. Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratatt Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.»

Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter. Rovviltpolitikken er i stor grad politisk. Ei eventuell nemnd må bestå av politikere og berørte interesser/organisasjoner. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig og legitim må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dersom det blir opprettet ei uavhengig klagenemnd så må det være et krav at det er likt fordelt med landbruksfaglig og miljøfaglig kompetanse og at Landbruks- og Miljødirektoratet sidestilles i forhold til oppnevning av medlemmer til nemnda, ansvar for sekretariatet og generelle instruksjoner om lovtolkning, skjønnsutøvelse og prioritering av saker.

Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1) skal ivareta alt som kan påvirke naturen og som påvirkes av naturen; «Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.» Rovviltforvaltning handler om å veie ulike interesser opp mot hverandre å gjennomføre en forvaltning som balanserer motstridende interesser til det beste for samfunnet.

Forvaltningen ønsker:

- Å ha levedyktige populasjoner med rovvilt
- At truede og sårbare arter (annet naturmangfold) som er avhengige av at kulturlandskapet beites ivaretas gjennom at det er husdyr i utmark
- At beitenæringa som representerer folk levebrød ivaretas
- At vi produserer mat ved hjelp av utmarka (selvforsyningsgrad) og utnytter den som en ressurs

- At vi ivaretar enkeltmennesket når man opplever rovdyrtap med både dyrelidelser og frykt

Det politiske leddet nasjonalt/regionalt må forholde seg til det regelverket de er med på å utforme. Klagesaksbehandling er premissgivende for hvordan man gjennomfører politikk. Å sette klagesaksbehandlingen over til en nemd som er et uavhengig forvaltningsorgan, unntatt fra den alminnelige organisasjons og instruksjonsmyndighet i forvaltningshierarkiet vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Det kan se ut som om en del interesseorganisasjoner har påklaging av vedtak som en bevisst strategi for å vri forvaltningen i den retningen som organisasjonen kjemper for. Påklaging av forvaltningsvedtak blir ofte en omkamp på den forvaltningen som Stortinget allerede skulle ha avgjort.

Færre forvaltningsregioner for rovvilt og forslag om å slå sammen Trøndelag med Nordland. Og felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.

Det har vært to rovviltforlik, et i 2004 og et i 2011. USS stiller som nevnt spørsmål ved om forslaget om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Den gangen rovviltforliket ble vedtatt var antall regioner et viktig spørsmål ettersom rovviltforvaltninga måtte ha lokal forankring. Derfor var det fra starten i 2005 mindre rovviltregioner der det er mye rovvilt og større rovviltregioner der det er lite rovvilt og lite konflikter. Fire store rovviltregioner vil muligens være gunstig i forhold til å oppnå bestandsmålene for rovviltet, men vil gjøre at rovviltregioner der beitebrukerne og andre berørte i lokalsamfunnene blir hørt i enda mindre grad enn de er i dag. Muligheten for å nå fram med lokal kunnskap og ønske om lokale prioriteringer forsvinner i stor grad. Konflikten vil da forflytte seg vekk fra fellesarenaer som rovviltnemnder som allerede i dag har for liten innflytelse, og over til nasjonale interesseorganisasjoner og rettsapparatet. Det er sannsynlig at dette vil svekke rovviltregionene og rovviltnemndene sin myndighet, og således bidra sammen med den store reduksjonen i antallet rovviltregioner til forflytting av makt fra fylkespolitikken og over på nasjonale og statlige myndigheter. Det er det motsatte av lokal forvaltning. Den muligheten lokalsamfunna som er tildelt bestandsmål på store rovdyr har til å påvirke utviklingen er relativt svak allerede i utgangspunktet, og færre rovviltregioner vil kunne svekke denne muligheten ytterligere.

USS støtter som nevnt «...ikke departementets forslag til endringer i forvaltningsregioninndelingen. USS mener at forslaget bryter med rovviltforliket fra 2011, hvor det er uttalt at «all forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forliket bygger på det prinsipp at rovviltforvaltningen skal foregå så nær de berørte lokalsamfunn som mulig. Nærhetsprinsippet sikrer lokal kunnskap og forankring omkring de vedtak som treffes. Dagens inndeling i forvaltningsregioner har vært et viktig konfliktreducerende tiltak fra Stortingets side. USS frykter at forslaget vil gjøre at avstanden mellom beslutningstakere og berørte lokalsamfunn blir større. Dette kan etter USS' oppfatning bidra til å svekke rovviltforvaltningens legitimitet. Videre frykter USS at en reduksjon i antall medlemmer av rovviltnemndene kan medføre at enkelte områder blir uten representasjon i rovviltnemnda i enda større grad enn hva som gjelder med dagens inndeling. USS minner om ordføreroppøpet i 2017, der 204 ordførere stilte seg bak et krav om at rovviltforvaltningen må være lokalt forankret. I denne sammenheng er det videre viktig å sikre at de regionale rovviltnemndene er autonome og er sikret reell myndighet.»

Etter USS' syn er ikke regionreformen i seg selv noe argument for de endringer som er foreslått. Verken dagens fylkesgrenser eller de nye fylkesgrensene har noen sammenheng med rovviltregionenes geografiske avgrensning eller rovdyrenes utbredelse.

Forslaget slik det er nå vil ytterligere svekke mulighetene for lokal innflytelse på soneinndeling og fellingskvoter for de områdene slik som hos oss i Indre Namdal hvor det er høye regionale bestandsmål og høyt konfliktnivå. Større rovviltregioner vil skape en større distanse til vedtakene og et større konfliktnivå ved at de ulike regionene som tidligere har vært ulike rovviltregioner blir nødt å bli

enige om byrdefordelinga. Det vil i alle fall forutsette at dagens ordning med regionvise bestandsmål videreføres. Nå har vi i Indre Namdal, i gamle Nord-Trøndelag og Region 6 har vært over og rundt bestandsmålene for gaupe og jerv og nært bestandsmålet for bjørn over flere forvaltningsplanperioder. Mens de i rovviltregionene 7 og 8 i Nordland, Troms og Finnmark har ligget langt under i alle fall for bjørn. Dette vil da føre til en ny runde med drakamp om byrdefordelinga mellom rovviltneemdene. Selv om Nordland og Trøndelag har felles utfordringer knyttet til sameksistens mellom husdyr, tamrein og rovvilt, så er det ikke felles rovviltbestander og dermed unaturlig med en felles rovviltregion. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i høringsuttalelsen sin må «*avgrensninga av rovviltregionene i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag og nye administrative forvaltningsgrenser som følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. (...) Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdal. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger. Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemda 6 hadde egen høringsuttalelse den gangen. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag.*» En større forvaltningsregion vil gjøre det vanskeligere å ta ut rovvilt i Trøndelag dersom det forutsetter at målsettinga skal være oppnådd også i Nordland. I høringsdokumentet er felles bestandsmål over regioner beskrevet som et tiltak for å raskere oppnå vedtatt nasjonal målsetting. Det vil da ved oppnådd regional målsetting for ynglinger i en region tilsi at bestanden skal økes ytterligere i regionen dersom tilstøtende/andre regioner ikke har oppnådd måltallet for antall ynglinger. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i sin høringsuttalelse; «*Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.*».

USS «*ser for seg at det lett kan oppstå uenigheter mellom de ulike forvaltningsregionene om både forvaltningen av de felles bestandsmålene og om arealdifferensieringen (...) Man kan tenke seg at nemndene ikke blir enige, og at det ikke finnes noen mekanisme for å avgjøre uenigheten av rettslig eller annen art (...) USS ser også med bekymring på hva felles bestandsmål vil ha å si for den enkelte nemnds vurdering av hvorvidt bestandsmålene er nådd.*» Høringsnotatet tar ikke stilling til hvem som fastsetter fordelingen av bestandsmål ved uenighet mellom regionene. I dag er dette fastsatt i gjennom rovviltforliket. Å fastsette et regelverk som krever at rovviltneemdene skal bli enige om soneinndelinger og tilpasse fordelingen seg imellom, på tvers av rovviltregionene vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Dette vil kreve et nytt rovviltforlik.

Det er også en del aspekter som ikke er omtalt i høringa som er minst like viktig i denne sammenheng. Bl.a. er det viktig med ei styrka registrering både for å ha oversikt over bestanden og kunne ha troverdighet til bestnadsovervåkinga og -estimeringa. I sommer fikk rovviltkontaktene i SNO tidlig på sommeren beskjed om å ikke å rykke ut for å dokumentere ved varsel om kadaver, skit osv i Grong/Namsskogan fordi det ble for mye og sprenget budsjettet. Samtidig så sier statssekretær Rotevatn at det er en kritisk trua bjørnestamme, og vi opplever det stadig er mer bjørn og skader enn før i Indre Namdal.

Bestandssituasjonen er som Miljødirektoratet selv skriver i beslutninga om ingen lisensfelling av 19.8.19 sterkt avhengig av bestandssituasjonen på svensk side. Det er i aller høyeste grad biologisk den samme bjørnebestanden på tvers av grensa hvor det er mange ganger mer både bjørn og i snitt 324 fellinger i ordinær lisensjakt årlig. Til sammenligning har Norge identifisert 138 ulike individer med DNA-analyser i 2018. Dette gjenspeiles dessverre ikke i rovviltpolitikken og –forvaltninga som stadig omtaler det som vår norske bjørnebestand. Det omtales kun som en felles bestand når det er snakk om bestandsnedgang på grunn av felling i Sverige.

Miljødirektoratet besluttet i brev 19.08.19 at det for første gang på mange år ikke skal være lisensfelling av bjørn verken i vår rovviltregion 6, i tillegg til 7 og 8 i Nord-Norge på grunn av at bestanden fortsatt er under bestandsmålet i disse regionene totalt. Rovviltnemnda har innstilt på en kvote på 2 bjørner i prioritert beiteområde for 2019. Det ble i 2019 gjort kun et uttak av bjørn i forkant av sesongen i Meråker i april på bakgrunn av store skader i 2018, og dermed en bjørn igjen som kunne vært felt i lisensfellinga i region 6. Miljødirektoratet beslutter etter eget tiltak å ikke åpne for lisensfelling trass i innstilling om felling av en resterende bjørn fra rovviltnemnda i region 6. Og ettersom deres beslutning ikke er et enkeltvedtak så kan det ikke påklages, og rovviltnemnda har igjen ingen påvirkningskraft eller myndighet.

Det er altså allerede en sammenblanding hvor den nasjonale målsettingen og bestandsmålene veier tyngre enn de regionvise bestandsmålene og skadene lokalt. Det kan ikke kun være den nasjonale bestandssituasjonen som gir premisser for både skadefellingstillatelser og lisensfelling regionalt, men bestandssituasjonen, belastningen og tapene i regionen og lokalt. Miljødirektoratet viser til at det har vært en nedgang i dokumenterte bjørneskader nasjonalt. Noe som er så langt fra sannheten som mulig regionalt og spesielt for Indre Namdal med en rekord i skader til bjørn etter årets beitesesong med 120 dokumenterte/antatte skader til bjørn bare på to sauebruk som også delvis er nevnt i vedtaket. I tillegg kommer alt det som er tapt som ikke blir dokumentert. Skadevolderne her antas av Miljødirektoratet å være to binner, hvorav kun den ene antas å ha unger og dermed er automatisk unntatt fra skadefelling. Likevel ble skadefellingstillatelsen på binna uten unger i Strompdalen i Namsskogan inndratt. Her igjen tar Indre Namdal belastningen for at de andre rovviltregioner ikke har oppnådd bestandsmålene. Antallet rein tatt av bjørn er også sterkt økende de siste årene nasjonalt vises det til i beslutningsbrevet fra Miljødirektoratet.

I beslutningen om ingen lisensfelling kommer Miljødirektoratet i tillegg med en rekke selvmotsigende uttalelser. Lisensfelling, og for gaupe kvotejakt, er som Miljødirektoratet selv skriver *«det primære virkemidlet for å regulere bestanden av fredet rovvilt i Norge. Dette inkluderer både regulering av bestandsstørrelse og av bestandsutbredelse, på bakgrunn av hva bestandsstørrelsen og/eller utbredelsen medfører av potensiale ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.»* Likevel blir det altså ikke lisensfelling og de uttaler at *«ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingkvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder. Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere(...) Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge. (...) Miljødirektoratet vurderer at det ikke er ønskelig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene.*

Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at skadesituasjoner best løses gjennom skadefelling som virkemiddel. Gjennom vedtak om skadefelling kan felling lettere rettes mot skadevoldende individ enn det er mulig gjennom lisensfelling.» Her velger altså Miljødirektoratet å se bort fra det faktum at det er store tap i beiteprioriterte områder i Indre Namdal i 2019 og at rovviltnemnda har innstilt på at det skulle vært lisensjakt på en resterende bjørn i de beiteprioriterte områdene region 6. Det området som har størst skader i Indre Namdal som er nært bestandsmålet får dermed lide for at resten av landet ikke har oppnådd bestandsmålet. Selv om de skriver at det bør kunne gis lisensfelling i beiteprioriterte områder med mye skader også om ikke bestandsmålet er oppnådd nasjonalt.

Ser at andre kommuner foreslår at «gjennomføring av skadefelling av bjørn bør vurderes overført til Statens naturoppsyn (SNO), hvor man kan nytte helikopter, varmesøkende kamera og nok ressurser til trent mannskap og trenede hunder, i stedet for å gi kommunene ansvar for dette. Det ville ha gitt effektive fellinger, vært konfliktdempende og langt mer løsningsorientert når det er behov for uttak.» Bruk av lokale jegere fremfor SNO er både mer konfliktdempende og de har mer lokalkunnskap. Men det bør som være mulig også for de kommunale skadefellingslagene å benytte mer effektive virkemidler som det pr i dag kun er SNO som har mulighet til å bruke.

Generelt

Til slutt en kort oppsummering av uttalelsen til deler av høringsutkastet. Rovviltforvaltning handler om å veie motstridende interesser opp mot hverandre og sikre at man har en bærekraftig bruk og vern samt grunnlag for menneskenes virksomhet, jf. Naturmangfoldlovens § 1 (formål). Dette kan være en krevende prosess og er en del av å gjennomføre politikk. Dette krever bakgrunnskunnskap og gode vurderinger av påvirkninger på de ulike samfunnsinteressene. Høringsforslaget har endringsforslag som fokuserer i hovedsak på rovviltbiologi og har liten praktisk forståelse for virkninger på andre samfunnsinteresser som landbruksnæring, reindrift samt annet naturmangfold som faktisk er avhengig av beiting i utmark. Dette er gjennomgående og vurderes som en betydelig svakhet med høringsforslaget. Endringsforslagene er for naturmangfold ikke vurdert etter §§ 8-12 i Naturmangfoldloven i høringsdokumentet. Høringsforslaget vurderes å ikke oppfylle Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1), jf. Naturmangfoldloven §§ 8 (kunnskapsgrunnlaget) og 10 (samlet belastning).

Dette til Deres orientering.

Med hilsen

Brit-Agnes Buvarp
rådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

SAKSFRAMLEGG

Utvalg**Møtedato**

Grong formannskap

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN - FRIST 1. OKTOBER 2019

[... Sett inn saksutredningen under denne linja ↓](#)

Vedlagte dokumenter:

1. Høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet av 6.6.2019
2. Høringsnotat fra Klima- og miljødepartementet av 6.6.2019
3. Høringsuttalelse fra Ulvig Kiær AS av 19.8.19

Ikke vedlagte dokumenter:

1. Høringsuttalelse fra Utmarkskommunenes Sammenslutning USS av 29.8.19
2. Høringsuttalelse fra rovviltnemnda for region 6 av 16.9.19.

Hjemmel for behandling:

Delegasjonsreglement for Grong kommune:

- Pkt 1.47 Naturmangfoldloven av 19.7.09 nr 100.
- Pkt 1.50 forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.05 nr 242.
- Pkt 1.52 forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst av 22.3.02 nr 313.

Saksopplysninger:

Klima- og miljødepartementet har sendt på høring forslag til endringer i rovviltforvaltninga i *Naturmangfoldloven* av 19.7.09 nr 100, *rovviltforskrifta* av 18.3.05 nr 242 og *forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst* av 22.3.02 nr 313. Høringsfristen er 1.oktober. Grong kommune har søkt om utsatt høringsfrist, men ikke fått det. Etter avtale sendes saksfremlegget inn til fristen, og så ettersendes det endelige vedtaket ved eventuelle endringer.

Endringsforslagene gjelder kort:

- En uavhengig rovviltklagenemnd.
- Færre forvaltningsregioner for rovvilt og forslag om å slå sammen Trøndelag med Nordland.
- Felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.
- Landbruksdirektoratet skal få rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.
- Kommunene skal få adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt.
- Innføring av nye fellingsmetoder av jerv skal videreføres permanent etter prøveperioden, inkludert bruk av kunstig lys under åtejakt og elektronisk overvåking av jervbåser
- Endringer i nødvergeretten.

Vurdering:

Grong har vært delvis innafor forvaltningsområdet for både gaupe, jerv og bjørn i flere forvaltningsplanperioder i rovviltregion 6 siden rovviltforskriften kom i 2006 og rovviltregionene ble opprettet. Rovviltregion 6 består i dag av Trøndelag og Møre og Romsdal. I Grong er det forvaltningsområde for bjørn og jerv øst for E6 og forvaltningsområde for gaupe vest for E6.

Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) har sendt en høringsuttalelse. De stiller i sin høringsuttalelse spørsmål ved om forslagene om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder og opprettelsen av ei uavhengig klagenemnd er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Det samme spørsmålet kan vel også gjelde felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner. **Vurderingen og den likelydende og dermed ganske omfattende innstillingen til vedtaket** er i stor grad bygd på høringsuttalelser fra både USS, rovviltnemnda for region 6 og andre kommuner som ligger tilgjengelige på deres nettsider og regjeringens nettside for høringen.

Landbruksdirektoratet skal få rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt
 Dette **positivt** og burde vært selvsagt, med tanke på den todelte målsettinga fra rovviltforliket fra 2011 med forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder. Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet i alle ledd av rovviltforvaltninga for å oppnå den todelte målsettinga som i dag ikke følges. Økt husdyrfaglig kompetanse vil være konfliktdempende. Det er dessuten viktig at departementer og direktorater for henholdsvis landbruk og miljø samhandler seg imellom framfor at utøvende beitebrukere kommer i skvis mellom departementene og direktoratene med ulike målsettinger. De møter både Klima- og Miljøverndepartementet sin politikk med rovviltbestander av en viss størrelse og samtidig Landbruks- og matdepartementet sine krav gjennom Mattilsynet om reduserte tap og husdyrlidelser. Det er urimelig at den enkelte beitebruker som er den svake part i denne sammenhengen, skal komme i skvis mellom statlige organ med i stor grad motstridende målsettinger.

Kommunene skal få adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt
 Dette er **positivt**. Vedtak om felling av rovvilt berører blant annet lokale ressurser, lokale arbeidsplasser og lokale næringer. Kommuner må kunne ha mulighet for å påklage vedtak om felling av rovvilt på vegne av sine innbyggere og sitt lokalsamfunn. En skulle tro at kommunene i motsetning til hva det står i høringsnotatet allerede har rettsligklageinteresse for alt som skjer i egen kommune og som ivaretaker av fellesskapets interesser i kommunen, men det er selvfølgelig positivt at det forskriftsfestes. USS mener det er *«opplagt at kommunene har en viktig rolle som består av å ivareta og forvalte fellesskapets interesser i det enkelte lokalsamfunn, og at dette omfatter lokalsamfunnets interesse i saker om rovviltforvaltning. En forskriftsfesting av klagerett på enkeltvedtak som fattes i medhold av rovviltforskriften vil tydeliggjøre at kommunen har en slik rolle å ivareta på vegne av fellesskapet.»*

Innføring av nye fellingsmetoder av jerv skal videreføres permanent etter prøveperioden, inkludert bruk av kunstig lys under åtejakt og elektronisk overvåking av jervbåser
 Dette er både **positivt** og viktig at jervefellinga er så effektiv som mulig, slik at flest mulig tas ut under ordinær jakt og man slipper unna med færre kostbare ekstraordinære uttak i regi av SNO. Bestanden av jerv har ligget betydelig over bestandsmålet. Lisensjakt på jerv er krevende og lenge var det svak uttelling på fellingskvoter under lisensjakt, men man har sett en bedring de siste år. Jerven er en streifer med meget store revirer, og den oppholder seg ofte langt unna bebyggelse og langt til fjells. Båsfangst har i en del tilfeller gitt uttelling, og dagens krav til tilsyn med fysisk oppmøte har vært en ikke ubetydelig begrensning. Å tillate elektronisk overvåking av fangstbåsen er en nødvendig endring, som bør bifalles. Det er også positivt at det foreslås tillatt kunstig lys ved åtejakt. Reglene blir da de samme som for åtejakt på rev. Ofte vil jerv kunne forekomme på reveåte. Disse tiltakene har også en gevinst med økt dyrevelferd.

Endringer i nødvergeretten

Endringene i nødvergeretten **må ikke fører til en innstramming og flere uklare formuleringer** som vil føre til at enda færre og så godt som ingen tør å bruke den. Steinkjer kommune uttaler at *«endringen av § 17 er uten tvil en skjerping av nødvergeretten. Begrepet «må anses påkrevd» stiller*

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

urimelige og umulige krav til vurderinger i en angrepssituasjon. Den viser liten praktisk forståelse, og kan medføre at mennesker som forsvarer sitt husdyr, for eksempel hund, sau eller tamrein kan bli domfelt ut fra overprøving av skjønnsutøvelsen av begrepet «må anses påkrevd». Eierne eller den som representerer eieren må faktisk vurdere under selve angrepet om det er sannsynlig at det angrepne husdyret uansett vil dø. Dersom det er tilfelle, vil ikke avliving av rovviltet lenger være påkrevd. I verste fall vil man da i konflikt med bjørn og ulv måtte bli tvunget til å stå å se på dersom man ikke tør å jage uten å skyte rovviltet. Dette virker nesten absurd i en angrepssituasjon av husdyr, for eksempel hund, sau eller rein. Høringsnotatet gir ikke begrunnelse for hvorfor Norske reindriftssamers Landsforbund (NRL) mener at dette er i strid med folkerettslige bestemmelser og urfolksrett.»

Selv om formuleringen «eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda i sin uttalelse å påpeke at formuleringen «opptrer på vegne av eieren» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren. Her er definisjonen av hvem som opptrer på vegne av dyreeier blitt for snever allerede i dag, da det i tolkningen nå bare er definert at det bare er de som er i slekt med eller ansatt av dyreeier som kan opptre på vegne av. Slik det er i dag kan ikke medlemmene i skadefellingslaget opptre på vegne av dyreeier dersom det oppstår en nødvergesituasjon når de er på skadefelling. Selv ikke om de har en avtale underskrevet av dyreeier.

En uavhengig rovviltklagenemnd.

Dette er lagt fram som ett tiltak for å spare Miljødirektoratet for arbeid, men arbeidet vil være like stort uansett hvem som gjør det. Departementet skriver følgende om bakgrunnen for forslaget om å opprette en uavhengig rovviltklagenemnd i høringsnotatet: «Rovviltfeltet oppleves ofte som polarisert, der ulike interesser kan stå langt fra hverandre. Enkelte grupper i befolkningen sier de har liten tillit til de vedtak som treffes av instansene i rovviltforvaltningen. Når klagesaker behandles i departementet, stiller ulike interessegrupper ofte spørsmål ved om grunnlaget for avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det i skjønnsutøvelsen er tatt politiske hensyn.» På et vis kan det være positivt med ei uavhengig nemnd som kan se med nye øyne på saken. Men dersom det er en uavhengig part som behandler klagen så vil det som USS skriver kunne føre til en politisk ansvarsfraskrivelse i vanskelige saker; «USS mener det er av avgjørende betydning for rovviltforvaltningens og rovviltpolitikken legitimitet at statsråden er ansvarlig og kan gjøres ansvarlig på parlamentarisk grunnlag for å iverksette og gjennomføre den vedtatte politikken. USS mener at forslaget innebærer en politisk ansvarsfraskrivelse som vil ha uheldige konsekvenser for tilliten til rovviltforvaltningen hos folk og lokalsamfunn.» Videre anser USS «det svært uheldig om den politiske styringen og det politiske ansvaret reduseres eller fjernes i rovviltforvaltningen. Opprettelsen av en uavhengig rovviltklagenemnd vil innebære at de politiske myndigheter ikke lenger på samme måte som i dag vil kunne stilles til ansvar for gjennomføringen av vedtatt rovviltpolitikk. Det vil være svært uheldig. Få politikkområder er like konfliktfylt som rovviltpolitikken, og enkelte forvaltningsvedtak som angår felling av fredet rovvilt skaper mye støy og et høyt konfliktnivå (...) en slik politisk ansvarsfraskrivelse vil kunne øke konfliktnivået, fordi enkeltpersoner, interessegrupper og lokalsamfunn blir fratatt muligheten til å ansvarliggjøre de regjerende politiske myndigheter for de forvaltningsvedtak som treffes.»

Rovviltnemnda er også inne på det samme som USS og mener at «ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av dagens hierarkistisk oppbygde rovviltforvaltning vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag. Med ei uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

er et av hovedargumentene for rovviltnemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd. Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratrar Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.»

Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter. Rovviltpolitikken er i stor grad politisk. Ei eventuell nemnd må bestå av politikere og berørte interesser/organisasjoner. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig og legitim må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dersom det blir opprettet ei uavhengig klagenemnd så må det være et krav at det er likt fordelt med landbruksfaglig og miljøfaglig kompetanse og at Landbruks- og Miljødirektoratet sidestilles i forhold til oppnevning av medlemmer til nemnda, ansvar for sekretariatet og generelle instruksjoner om lovtolkning, skjønnsutøvelse og prioritering av saker.

Steinkjer kommune viser til Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1) i sin høringsuttalelse: «*Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.*»

Rovviltforvaltning handler om å veie ulike interesser opp mot hverandre å gjennomføre en forvaltning som balanserer motstridende interesser til det beste for samfunnet. Forvaltningen ønsker:

- Å ha levedyktige populasjoner med rovvilt
- At truede og sårbare arter (annet naturmangfold) som er avhengige av at kulturlandskapet beites ivaretas gjennom at det er husdyr i utmark
- At beitenæringa som representerer folk levebrød ivaretas
- At vi produserer mat ved hjelp av utmarka (selvforsyningsgrad) og utnytter den som en ressurs
- At vi ivaretar enkeltmennesket når man opplever rovdyrtap med både dyrelidelser og frykt

Det politiske leddet nasjonalt/regionalt må forholde seg til det regelverket de er med på å utforme. Klagesaksbehandling er premissgivende for hvordan man gjennomfører politikk. Å sette klagesaksbehandlingen over til en nemnd som er et uavhengig forvaltningsorgan, unntatt fra den alminnelige organisasjons og instruksjonsmyndighet i forvaltningshierarkiet vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Det kan se ut som om en del interesseorganisasjoner har påklaging av vedtak som en bevisst strategi for å vri forvaltningen i den retningen som organisasjonen kjemper for. Påklaging av forvaltningsvedtak blir ofte en omkamp på den forvaltningen som Stortinget allerede skulle ha avgjort.

Færre forvaltningsregioner for rovvilt og forslag om å slå sammen Trøndelag med Nordland. Og felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.

Det har vært to rovviltforlik, et i 2004 og et i 2011. USS stiller som nevnt spørsmål ved om forslaget om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Den gangen rovviltforliket ble vedtatt var antall regioner et viktig spørsmål ettersom rovviltforvaltninga måtte ha lokal forankring. Derfor var det fra starten i 2005 mindre rovviltregioner der det er mye rovvilt og større rovviltregioner der det er lite rovvilt og lite konflikter. Fire store rovviltregioner vil muligens være gunstig i forhold til å oppnå bestandsmålene for rovviltet, men vil gjøre at rovviltregioner der beitebrukerne og andre berørte i lokalsamfunnene blir hørt i enda mindre grad enn de er i dag. Muligheten for å nå fram med lokal kunnskap og ønske om lokale prioriteringer forsvinner i stor grad. Konflikten vil da forflytte seg vekk fra fellesarenaer som

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

rovviltnemnder som allerede i dag har for liten innflytelse, og over til nasjonale interesseorganisasjoner og rettsapparatet. Det er sannsynlig at dette vil svekke rovviltregionene og rovviltnemndene sin myndighet, og således bidra sammen med den store reduksjonen i antallet rovviltregioner til forflytting av makt fra fylkespolitikken og over på nasjonale og statlige myndigheter. Det er det motsatte av lokal forvaltning. Den muligheten lokalsamfunna som er tildelt bestandsmål på store rovdyr har til å påvirke utviklingen er relativt svak allerede i utgangspunktet, og færre rovviltregioner vil kunne svekke denne muligheten ytterligere.

USS støtter som nevnt «...ikke departementets forslag til endringer i forvaltningsregioninndelingen. USS mener at forslaget bryter med rovviltforliket fra 2011, hvor det er uttalt at «all forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forliket bygger på det prinsipp at rovviltforvaltningen skal foregå så nær de berørte lokalsamfunn som mulig. Nærhetsprinsippet sikrer lokal kunnskap og forankring omkring de vedtak som treffes. Dagens inndeling i forvaltningsregioner har vært et viktig konfliktreducerende tiltak fra Stortingets side. USS frykter at forslaget vil gjøre at avstanden mellom beslutningstakere og berørte lokalsamfunn blir større. Dette kan etter USS' oppfatning bidra til å svekke rovviltforvaltningens legitimitet. Videre frykter USS at en reduksjon i antall medlemmer av rovviltnemndene kan medføre at enkelte områder blir uten representasjon i rovviltnemnda i enda større grad enn hva som gjelder med dagens inndeling. USS minner om ordføreroppøpet i 2017, der 204 ordførere stilte seg bak et krav om at rovviltforvaltningen må være lokalt forankret. I denne sammenheng er det videre viktig å sikre at de regionale rovviltnemndene er autonome og er sikret reell myndighet.»

Etter USS' syn er ikke regionreformen i seg selv noe argument for de endringer som er foreslått. Verken dagens fylkesgrenser eller de nye fylkesgrensene har noen sammenheng med rovviltregionenes geografiske avgrensning eller rovdyrenes utbredelse.

Forslaget slik det er nå vil ytterligere svekke mulighetene for lokal innflytelse på soneinndeling og fellingskvoter for de områdene slik som hos oss i Indre Namdal hvor det er høye regionale bestandsmål og høyt konfliktnivå. Større rovviltregioner vil skape en større distanse til vedtakene og et større konfliktnivå ved at de ulike regionene som tidligere har vært ulike rovviltregioner blir nødt å bli enige om byrdefordelinga. Det vil i alle fall forutsette at dagens ordning med regionvise bestandsmål videreføres. Nå har vi i Indre Namdal, i gamle Nord-Trøndelag og Region 6 har vært over og rundt bestandsmålene for gaupe og jerv og nært bestandsmålet for bjørn over flere forvaltningsplanperioder. Mens de i rovviltregionene 7 og 8 i Nordland, Troms og Finnmark har ligget langt under i alle fall for bjørn. Dette vil da føre til en ny runde med drakamp om byrdefordelinga mellom rovviltnemndene. Selv om Nordland og Trøndelag har felles utfordringer knyttet til sameksistens mellom husdyr, tamrein og rovvilt, så er det ikke felles rovviltbestander og dermed unaturlig med en felles rovviltregion. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i høringsuttalelsen sin må «avgrensninga av rovviltregionene i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag og nye administrative forvaltningsgrenser som følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. (...) Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdal. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger. Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemnda 6 hadde egen høringsuttalelse den gangen. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag.» En

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

større forvaltningsregion vil gjøre det vanskeligere å ta ut rovvilt i Trøndelag dersom det forutsetter at målsettinga skal være oppnådd også i Nordland. I høringsdokumentet er felles bestandsmål over regioner beskrevet som et tiltak for å raskere oppnå vedtatt nasjonal målsetting. Det vil da ved oppnådd regional målsetting for ynglinger i en region tilsi at bestanden skal økes ytterligere i regionen dersom tilstøtende/andre regioner ikke har oppnådd måltallet for antall ynglinger. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i sin høringsuttalelse; «*Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.*».

USS «*ser for seg at det lett kan oppstå uenigheter mellom de ulike forvaltningsregionene om både forvaltningen av de felles bestandsmålene og om arealdifferensieringen (...) Man kan tenke seg at nemndene ikke blir enige, og at det ikke finnes noen mekanisme for å avgjøre uenigheten av rettslig eller annen art (...) USS ser også med bekymring på hva felles bestandsmål vil ha å si for den enkelte nemnds vurdering av hvorvidt bestandsmålene er nådd.*» Høringsnotatet tar ikke stilling til hvem som fastsetter fordelingen av bestandsmål ved uenighet mellom regionene. I dag er dette fastsatt i gjennom rovviltforliket. Å fastsette et regelverk som krever at rovviltnemdene skal bli enige om soneinndelinger og tilpasse fordelingen seg imellom, på tvers av rovviltregionene vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Dette vil kreve et nytt rovviltforlik.

Det er også en del aspekter som ikke er omtalt i høringa som er minst like viktig i denne sammenhengen. Bl.a. er det viktig med ei styrka registrering både for å ha oversikt over bestanden og kunne ha troverdighet til bestnadsovervåkinga og -estimeringa. I sommer fikk rovviltkontaktene i SNO tidlig på sommeren beskjed om å ikke å rykke ut for å dokumentere ved varsel om kadaver, skit osv i Grong/Namsskogan fordi det ble for mye og sprenget budsjettet. Samtidig så sier statssekretær Rotevatn at det er en kritisk trua bjørnestamme, og vi opplever det stadig er mer bjørn og skader enn før i Indre Namdal.

Bestandssituasjonen er som Miljødirektoratet selv skriver i beslutninga om ingen lisensfelling av 19.8.19 sterkt avhengig av bestandssituasjonen på svensk side. Det er i aller høyeste grad biologisk den samme bjørnebestanden på tvers av grensa hvor det er mange ganger mer både bjørn og i snitt 324 fellinger i ordinær lisensjakt årlig. Til sammenligning har Norge identifisert 138 ulike individer med DNA-analyser i 2018. Dette gjenspeiles dessverre ikke i rovviltpolitikken og -forvaltninga som stadig omtaler det som vår norske bjørnebestand. Det omtales kun som en felles bestand når det er snakk om bestandsnedgang på grunn av felling i Sverige.

Miljødirektoratet besluttet i brev 19.08.19 at det for første gang på mange år ikke skal være lisensfelling av bjørn verken i vår rovviltregion 6, i tillegg til 7 og 8 i Nord-Norge på grunn av at bestanden fortsatt er under bestandsmålet i disse regionene totalt. Rovviltnemnda har innstilt på en kvote på 2 bjørner i prioritert beiteområde for 2019. Det ble i 2019 gjort kun et uttak av bjørn i forkant av sesongen i Meråker i april på bakgrunn av store skader i 2018, og dermed en bjørn igjen som kunne vært felt i lisensfellinga i region 6. Miljødirektoratet beslutter etter eget tiltak å ikke åpne for lisensfelling trass i innstilling om felling av en resterende bjørn fra rovviltnemnda i region 6. Og ettersom deres beslutning ikke er et enkeltvedtak så kan det ikke påklages, og rovviltnemnda har igjen ingen påvirkningskraft eller myndighet.

Det er altså allerede en sammenblanding hvor den nasjonale målsettingen og bestandsmålene veier tyngre enn de regionvise bestandsmålene og skadene lokalt. Det kan ikke kun være den nasjonale bestandssituasjonen som gir premisser for både skadefellingstillatelser og lisensfelling regionalt, men

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

bestandssituasjonen, belastningen og tapene i regionen og lokalt. Miljødirektoratet viser til at det har vært en nedgang i dokumenterte bjørneskader nasjonalt. Noe som er så langt fra sannheten som mulig regionalt og spesielt for Indre Namdal med en rekord i skader til bjørn etter årets beitesesong med 120 dokumenterte/antatte skader til bjørn bare på to sauebruk som også delvis er nevnt i vedtaket. I tillegg kommer alt det som er tapt som ikke blir dokumentert. Skadevolderne her antas av Miljødirektoratet å være to binner, hvorav kun den ene antas å ha unger og dermed er automatisk unntatt fra skadefelling. Likevel ble skadefellingstillatelsen på binna uten unger i Strompdalen i Namsskogan inndratt. Her igjen tar Indre Namdal belastningen for at de andre rovviltregioner ikke har oppnådd bestandsmålene. Antallet rein tatt av bjørn er også sterkt økende de siste årene nasjonalt vises det til i beslutningsbrevet fra Miljødirektoratet.

I beslutningen om ingen lisensfelling kommer Miljødirektoratet i tillegg med en rekke selvmotsigende uttalelser. Lisensfelling, og for gaupe kvotejakt, er som Miljødirektoratet selv skriver *«det primære virkemidlet for å regulere bestanden av fredet rovvilt i Norge. Dette inkluderer både regulering av bestandsstørrelse og av bestandsutbredelse, på bakgrunn av hva bestandsstørrelsen og/eller utbredelsen medfører av potensiale ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.»* Likevel blir det altså ikke lisensfelling og de uttaler at *«ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingkvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder. Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere(...) Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge. (...) Miljødirektoratet vurderer at det ikke er ønskelig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene. Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at skadesituasjoner best løses gjennom skadefelling som virkemiddel. Gjennom vedtak om skadefelling kan felling lettere rettes mot skadevoldende individ enn det er mulig gjennom lisensfelling.»* Her velger altså Miljødirektoratet å se bort fra det faktum at det er store tap i beiteprioriterte områder i Indre Namdal i 2019 og at rovviltnemnda har innstilt på at det skulle vært lisensjakt på en resterende bjørn i de beiteprioriterte områdene region 6. Det området som har størst skader i Indre Namdal som er nært bestandsmålet får dermed lide for at resten av landet ikke har oppnådd bestandsmålet. Selv om de skriver at det bør kunne gis lisensfelling i beiteprioriterte områder med mye skader også om ikke bestandsmålet er oppnådd nasjonalt.

Steinkjer kommune foreslår også at *«gjennomføring av skadefelling av bjørn bør vurderes overført til Statens naturoppsyn (SNO), hvor man kan nytte helikopter, varmesøkende kamera og nok ressurser til trent mannskap og trenede hunder, i stedet for å gi kommunene ansvar for dette. Det ville ha gitt effektive fellinger, vært konfliktdempende og langt mer løsningsorientert når det er behov for uttak.»* Bruk av lokale jegere fremfor SNO er både mer konfliktdempende og de har mer lokalkunnskap. Men det bør som Steinkjer kommune sier være mulig også for de kommunale skadefellingslagene å benytte mer effektive virkemidler som det pr i dag kun er SNO som har mulighet til å bruke.

Generelt

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

Steinkjer kommune oppsummerer uttalelser til deler av høringsutkastet slik: «Rovvilthforvaltning handler om å veie motstridende interesser opp mot hverandre og sikre at man har en bærekraftig bruk og vern samt grunnlag for menneskenes virksomhet, jf. Naturmangfoldlovens § 1 (formål). Dette kan være en krevende prosess og er en del av å gjennomføre politikk. Dette krever bakgrunnskunnskap og gode vurderinger av påvirkninger på de ulike samfunnsinteressene. Høringsforslaget har endringsforslag som fokuserer i hovedsak på rovviltbiologi og har liten praktisk forståelse for virkninger på andre samfunnsinteresser som landbruksnæring, reindrift samt annet naturmangfold som faktisk er avhengig av beiting i utmark. Dette er gjennomgående og vurderes som en betydelig svakhet med høringsforslaget. Endringsforslagene er for naturmangfold ikke vurdert etter §§ 8-12 i Naturmangfoldloven i høringsdokumentet. Høringsforslaget vurderes å ikke oppfylle Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1), jf. Naturmangfoldloven §§ 8 (kunnskapsgrunnlaget) og 10 (samlet belastning).

... [Sett inn saksutredningen over denne linja](#) ↑

... [Sett inn innstillingen under denne linja](#) ↓

Rådmannens forslag til innstilling/vedtak:

Grong kommune stiller som USS spørsmål ved om forslagene om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder og opprettelsen av ei uavhengig klagenemnd er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Det samme spørsmålet stiller vi til felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.

Videre er Grong kommunes uttalelse i stor grad bygd på uttalelser fra både USS, rovviltnemnda og argumenter fra andre kommuner som vi er enige med:

Landbruksdirektoratet skal få rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

Dette **positivt** og burde vært selvsagt, med tanke på den todelte målsettinga fra rovviltforliket fra 2011 med forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder. Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet i alle ledd av rovviltforvaltninga for å oppnå den todelte målsettinga som i dag ikke følges. Økt husdyrfaglig kompetanse vil være konfliktdepende. Det er dessuten viktig at departementer og direktorater for henholdsvis landbruk og miljø samhandler seg imellom framfor at utøvende beitebrukere kommer i skvis mellom departementene og direktoratene med ulike målsettinger. De møter både Klima- og Miljøverndepartementet sin politikk med rovviltbestander av en viss størrelse og samtidig Landbruks- og matdepartementet sine krav gjennom Mattilsynet om reduserte tap og husdyrlidelser. Det er urimelig at den enkelte beitebruker som er den svake part i denne sammenhengen, skal komme i skvis mellom statlige organ med i stor grad motstridende målsettinger.

Kommunene skal få adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt

Dette er **positivt**. Vedtak om felling av rovvilt berører blant annet lokale ressurser, lokale arbeidsplasser og lokale næringer. Kommuner må kunne ha mulighet for å påklage vedtak om felling av rovvilt på vegne av sine innbyggere og sitt lokalsamfunn. En skulle tro at kommunene i motsetning til hva det står i høringsnotatet allerede har rettsligklageinteresse for alt som skjer i egen kommune og som ivaretaker av fellesskapets interesser i kommunen, men det er selvfølgelig positivt at det forskriftsfestes. USS mener det er «*opplagt at kommunene har en viktig rolle som består av å ivareta og forvalte fellesskapets interesser i det enkelte lokalsamfunn, og at dette omfatter lokalsamfunnets interesse i saker om rovviltforvaltning. En forskriftsfesting av klagerett på enkeltvedtak som fattes i medhold av rovviltforskriften vil tydeliggjøre at kommunen har en slik rolle å ivareta på vegne av fellesskapet.*»

Innføring av nye fellingsmetoder av jerv skal videreføres permanent etter prøveperioden, inkludert bruk av kunstig lys under åtejakt og elektronisk overvåking av jervbåser

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

Dette er både **positivt** og viktig at jervefellinga er så effektiv som mulig, slik at flest mulig tas ut under ordinær jakt og man slipper unna med færre kostbare ekstraordinære uttak i regi av SNO. Bestanden av jerv har ligget betydelig over bestandsmålet. Lisensjakt på jerv er krevende og lenge var det svak uttelling på fellingskvoter under lisensjakt, men man har sett en bedring de siste år. Jerven er en streifer med meget store revirer, og den oppholder seg ofte langt unna bebyggelse og langt til fjells. Båsfangst har i en del tilfeller gitt uttelling, og dagens krav til tilsyn med fysisk oppmøte har vært en ikke ubetydelig begrensning. Å tillate elektronisk overvåkning av fangstbåsen er en nødvendig endring, som bør bifalles. Det er også positivt at det foreslås tillatt kunstig lys ved åtejakt. Reglene blir da de samme som for åtejakt på rev. Ofte vil jerv kunne forekomme på reveåte. Disse tiltakene har også en gevinst med økt dyrevelferd.

Endringer i nødvergeretten

Endringene i nødvergeretten **må ikke fører til en innstramming og flere uklare formuleringer** som vil føre til at enda færre og så godt som ingen tør å bruke den. Steinkjer kommune uttaler at *«endringen av § 17 er uten tvil en skjerping av nødvergeretten. Begrepet «må anses påkrevd» stiller urimelige og umulige krav til vurderinger i en angrepssituasjon. Den viser liten praktisk forståelse, og kan medføre at mennesker som forsvarer sitt husdyr, for eksempel hund, sau eller tamrein kan bli domfelt ut fra overprøving av skjønnsutøvelsen av begrepet «må anses påkrevd». Eieren eller den som representerer eieren må faktisk vurdere under selve angrepet om det er sannsynlig at det angrepne husdyret uansett vil dø. Dersom det er tilfelle, vil ikke avliving av rovviltet lenger være påkrevd. I verste fall vil man da i konflikt med bjørn og ulv måtte bli tvunget til å stå å se på dersom man ikke tørr å jage uten å skyte rovviltet. Dette virker nesten absurd i en angrepssituasjon av husdyr, for eksempel hund, sau eller rein. Høringsnotatet gir ikke begrunnelse for hvorfor Norske reindriftssamers Landsforbund (NRL) mener at dette er i strid med folkerettslige bestemmelser og urfolksrett.»*

Selv om formuleringen *«eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren»* ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda i sin uttalelse å påpeke at formuleringen *«opptrer på vegne av eieren»* ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren. Her er definisjonen av hvem som opptrer på vegne av dyreeier blitt for snever allerede i dag, da det i tolkningen nå bare er definert at det bare er de som er i slekt med eller ansatt av dyreeier som kan opptre på vegne av. Slik det er i dag kan ikke medlemmene i skadefellingslaget opptre på vegne av dyreeier dersom det oppstår en nødvergesituasjon når de er på skadefelling. Selv ikke om de har en avtale underskrevet av dyreeier.

En uavhengig rovviltklagenemnd.

Dette er lagt fram som ett tiltak for å spare Miljødirektoratet for arbeid, men arbeidet vil være like stort uansett hvem som gjør det. Departementet skriver følgende om bakgrunnen for forslaget om å opprette en uavhengig rovviltklagenemnd i høringsnotatet: *«Rovviltfeltet oppleves ofte som polarisert, der ulike interesser kan stå langt fra hverandre. Enkelte grupper i befolkningen sier de har liten tillit til de vedtak som treffes av instansene i rovviltforvaltningen. Når klagesaker behandles i departementet, stiller ulike interessegrupper ofte spørsmål ved om grunnlaget for avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det i skjønnsutøvelsen er tatt politiske hensyn.»* På et vis kan det være positivt med ei uavhengig nemnd som kan se med nye øyne på saken. Men dersom det er en uavhengig part som behandler klagen så vil det som USS skriver kunne føre til en politisk ansvarsfraskrivelse i vanskelige saker; *«USS mener det er av avgjørende betydning for rovviltforvaltningens og rovviltpolitikken legitimitet at statsråden er ansvarlig og kan gjøres ansvarlig på parlamentarisk grunnlag for å iverksette og gjennomføre den vedtatte politikken. USS mener at forslaget innebærer en politisk ansvarsfraskrivelse som vil ha uheldige konsekvenser for tilliten til rovviltforvaltningen hos folk og lokalsamfunn.»* Videre anser USS *«det svært uheldig om den politiske styringen og det politiske ansvaret reduseres eller fjernes i rovviltforvaltningen. Opprettelsen av en uavhengig rovviltklagenemnd vil innebære at de politiske myndigheter ikke lenger på samme måte som i dag vil kunne stilles til ansvar for gjennomføringen av vedtatt rovviltpolitikk. Det vil være svært uheldig. Få*

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

politikkområder er like konfliktfylt som rovviltpolitikken, og enkelte forvaltningsvedtak som angår felling av fredet rovvilt skaper mye støy og et høyt konfliktnivå (...) en slik politisk ansvarsfraskrivelse vil kunne øke konfliktnivået, fordi enkeltpersoner, interessegrupper og lokalsamfunn blir fratatt muligheten til å ansvarliggjøre de regjerende politiske myndigheter for de forvaltningsvedtak som treffes.»

Rovviltnemnda er også inne på det samme som USS og mener at «ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av dagens hierarkistisk oppbygde rovviltforvaltning vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag. Med ei uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltnemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd. Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratår Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.»

Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter. Rovviltpolitikken er i stor grad politisk. Ei eventuell nemnd må bestå av politikere og berørte interesser/organisasjoner. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig og legitim må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dersom det blir opprettet ei uavhengig klagenemnd så må det være et krav at det er likt fordelt med landbruksfaglig og miljøfaglig kompetanse og at Landbruks- og Miljødirektoratet sidestilles i forhold til oppnevning av medlemmer til nemnda, ansvar for sekretariatet og generelle instruksjoner om lovtolkning, skjønnsutøvelse og prioritering av saker.

Steinkjer kommune viser til Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1) i sin høringsuttalelse: «*Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.*»

Rovviltforvaltning handler om å veie ulike interesser opp mot hverandre å gjennomføre en forvaltning som balanserer motstridende interesser til det beste for samfunnet. Forvaltningen ønsker:

- Å ha levedyktige populasjoner med rovvilt
- At truede og sårbare arter (annet naturmangfold) som er avhengige av at kulturlandskapet beites ivaretas gjennom at det er husdyr i utmark
- At beitenæringa som representerer folk levebrød ivaretas
- At vi produserer mat ved hjelp av utmarka (selvforsyningsgrad) og utnytter den som en ressurs
- At vi ivaretar enkeltmennesket når man opplever rovdyrtap med både dyrelidelser og frykt

Det politiske leddet nasjonalt/regionalt må forholde seg til det regelverket de er med på å utforme. Klagesaksbehandling er premissgivende for hvordan man gjennomfører politikk. Å sette klagesaksbehandlingen over til en nemnd som er et uavhengig forvaltningsorgan, unntatt fra den alminnelige organisasjons og instruksjonsmyndighet i forvaltningshierarkiet vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Det kan se ut som om en del interesseorganisasjoner har påklaging av vedtak som

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

en bevisst strategi for å vri forvaltningen i den retningen som organisasjonen kjemper for. Påklaging av forvaltningsvedtak blir ofte en omkamp på den forvaltningen som Stortinget allerede skulle ha avgjort.

Færre forvaltningsregioner for rovvilt og forslag om å slå sammen Trøndelag med Nordland. Og felles bestandsmål og arealdifferensiering (mellom forvaltningsområder for rovvilt og prioriterte beiteområder) på tvers av flere rovviltregioner.

Det har vært to rovviltforlik, et i 2004 og et i 2011. USS stiller som nevnt spørsmål ved om forslaget om å slå sammen flere rovviltregioner og –nemnder er i samsvar med rovviltforliket og regjeringas formål om økt lokalstyre. Den gangen rovviltforliket ble vedtatt var antall regioner et viktig spørsmål ettersom rovviltforvaltninga måtte ha lokal forankring. Derfor var det fra starten i 2005 mindre rovviltregioner der det er mye rovvilt og større rovviltregioner der det er lite rovvilt og lite konflikter. Fire store rovviltregioner vil muligens være gunstig i forhold til å oppnå bestandsmålene for rovviltet, men vil gjøre at rovviltregioner der beitebrukerne og andre berørte i lokalsamfunnene blir hørt i enda mindre grad enn de er i dag. Muligheten for å nå fram med lokal kunnskap og ønske om lokale prioriteringer forsvinner i stor grad. Konflikten vil da forflytte seg vekk fra fellesarenaer som rovviltnemnder som allerede i dag har for liten innflytelse, og over til nasjonale interesseorganisasjoner og rettsapparatet. Det er sannsynlig at dette vil svekke rovviltregionene og rovviltnemndene sin myndighet, og således bidra sammen med den store reduksjonen i antallet rovviltregioner til forflytting av makt fra fylkespolitikken og over på nasjonale og statlige myndigheter. Det er det motsatte av lokal forvaltning. Den muligheten lokalsamfunna som er tildelt bestandsmål på store rovdyr har til å påvirke utviklingen er relativt svak allerede i utgangspunktet, og færre rovviltregioner vil kunne svekke denne muligheten ytterligere.

USS støtter som nevnt «...ikke departementets forslag til endringer i forvaltningsregioninndelingen. USS mener at forslaget bryter med rovviltforliket fra 2011, hvor det er uttalt at «all forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forliket bygger på det prinsipp at rovviltforvaltningen skal foregå så nær de berørte lokalsamfunn som mulig. Nærhetsprinsippet sikrer lokal kunnskap og forankring omkring de vedtak som treffes. Dagens inndeling i forvaltningsregioner har vært et viktig konfliktreducerende tiltak fra Stortingets side. USS frykter at forslaget vil gjøre at avstanden mellom beslutningstakere og berørte lokalsamfunn blir større. Dette kan etter USS' oppfatning bidra til å svekke rovviltforvaltningens legitimitet. Videre frykter USS at en reduksjon i antall medlemmer av rovviltnemndene kan medføre at enkelte områder blir uten representasjon i rovviltnemnda i enda større grad enn hva som gjelder med dagens inndeling. USS minner om ordføreroppøpet i 2017, der 204 ordførere stilte seg bak et krav om at rovviltforvaltningen må være lokalt forankret. I denne sammenheng er det videre viktig å sikre at de regionale rovviltnemndene er autonome og er sikret reell myndighet.»

Etter USS' syn er ikke regionreformen i seg selv noe argument for de endringer som er foreslått. Verken dagens fylkesgrenser eller de nye fylkesgrensene har noen sammenheng med rovviltregionenes geografiske avgrensning eller rovdyrenes utbredelse.

Forslaget slik det er nå vil ytterligere svekke mulighetene for lokal innflytelse på soneinndeling og fellingskvoter for de områdene slik som hos oss i Indre Namdal hvor det er høye regionale bestandsmål og høyt konfliktnivå. Større rovviltregioner vil skape en større distanse til vedtakene og et større konfliktnivå ved at de ulike regionene som tidligere har vært ulike rovviltregioner blir nødt å bli enige om byrdefordelinga. Det vil i alle fall forutsette at dagens ordning med regionvise bestandsmål videreføres. Nå har vi i Indre Namdal, i gamle Nord-Trøndelag og Region 6 har vært over og rundt bestandsmålene for gaupe og jerv og nært bestandsmålet for bjørn over flere forvaltningsplanperioder. Mens de i rovviltregionene 7 og 8 i Nordland, Troms og Finnmark har ligget langt under i alle fall for bjørn. Dette vil da føre til en ny runde med drakamp om byrdefordelinga mellom rovviltnemndene. Selv om Nordland og Trøndelag har felles utfordringer knyttet til sameksistens mellom husdyr,

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

tamrein og rovvilt, så er det ikke felles rovviltbestander og dermed unaturlig med en felles rovviltregion. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i høringsuttalelsen sin må «*avgrensninga av rovviltregionene i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag og nye administrative forvaltningsgrenser som følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. (...) Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdal. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger. Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemnda 6 hadde egen høringsuttalelse den gangen. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag.*» En større forvaltningsregion vil gjøre det vanskeligere å ta ut rovvilt i Trøndelag dersom det forutsetter at målsettinga skal være oppnådd også i Nordland. I høringsdokumentet er felles bestandsmål over regioner beskrevet som et tiltak for å raskere oppnå vedtatt nasjonal målsetting. Det vil da ved oppnådd regional målsetting for ynglinger i en region tilsi at bestanden skal økes ytterligere i regionen dersom tilstøtende/andre regioner ikke har oppnådd måltallet for antall ynglinger. Som rovviltnemnda i region 6 skriver i sin høringsuttalelse; «*Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.*».

USS «*ser for seg at det lett kan oppstå uenigheter mellom de ulike forvaltningsregionene om både forvaltningen av de felles bestandsmålene og om arealdifferensieringen (...) Man kan tenke seg at nemndene ikke blir enige, og at det ikke finnes noen mekanisme for å avgjøre uenigheten av rettslig eller annen art (...) USS ser også med bekymring på hva felles bestandsmål vil ha å si for den enkelte nemnds vurdering av hvorvidt bestandsmålene er nådd.*» Høringsnotatet tar ikke stilling til hvem som fastsetter fordelingen av bestandsmål ved uenighet mellom regionene. I dag er dette fastsatt i gjennom rovviltforliket. Å fastsette et regelverk som krever at rovviltnemdene skal bli enige om soneinndelinger og tilpasse fordelingen seg imellom, på tvers av rovviltregionene vil være en politisk ansvarsfraskrivelse. Dette vil kreve et nytt rovviltforlik.

Det er også en del aspekter som ikke er omtalt i høringa som er minst like viktig i denne sammenhengen. Bl.a. er det viktig med ei styrka registrering både for å ha oversikt over bestanden og kunne ha troverdighet til bestandsovervåkninga og -estimeringa. I sommer fikk rovviltkontaktene i SNO tidlig på sommeren beskjed om å ikke å rykke ut for å dokumentere ved varsel om kadaver, skit osv i Grong/Namsskogan fordi det ble for mye og sprengte budsjettet. Samtidig så sier statssekretær Rotevatn at det er en kritisk trua bjørnestamme, og vi opplever det stadig er mer bjørn og skader enn før i Indre Namdal.

Bestandssituasjonen er som Miljødirektoratet selv skriver i beslutninga om ingen lisensfelling av 19.8.19 sterkt avhengig av bestandssituasjonen på svensk side. Det er i aller høyeste grad biologisk den samme bjørnebestanden på tvers av grensa hvor det er mange ganger mer både bjørn og i snitt 324 fellinger i ordinær lisensjakt årlig. Til sammenligning har Norge identifisert 138 ulike individer med DNA-analyser i 2018. Dette gjenspeiles dessverre ikke i rovviltpolitikken og –forvaltninga som stadig

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

omtaler det som vår norske bjørnebestand. Det omtales kun som en felles bestand når det er snakk om bestandsnedgang på grunn av felling i Sverige.

Miljødirektoratet besluttet i brev 19.08.19 at det for første gang på mange år ikke skal være lisensfelling av bjørn verken i vår rovviltregion 6, i tillegg til 7 og 8 i Nord-Norge på grunn av at bestanden fortsatt er under bestandsmålet i disse regionene totalt. Rovviltnemnda har innstilt på en kvote på 2 bjørner i prioritert beiteområde for 2019. Det ble i 2019 gjort kun et uttak av bjørn i forkant av sesongen i Meråker i april på bakgrunn av store skader i 2018, og dermed en bjørn igjen som kunne vært felt i lisensfellinga i region 6. Miljødirektoratet beslutter etter eget tiltak å ikke åpne for lisensfelling trass i innstilling om felling av en resterende bjørn fra rovviltnemnda i region 6. Og ettersom deres beslutning ikke er et enkeltvedtak så kan det ikke påklages, og rovviltnemnda har igjen ingen påvirkningskraft eller myndighet.

Det er altså allerede en sammenblanding hvor den nasjonale målsettingen og bestandsmålene veier tyngre enn de regionvise bestandsmålene og skadene lokalt. Det kan ikke kun være den nasjonale bestandssituasjonen som gir premisser for både skadefellingstillatelser og lisensfelling regionalt, men bestandssituasjonen, belastningen og tapene i regionen og lokalt. Miljødirektoratet viser til at det har vært en nedgang i dokumenterte bjørneskader nasjonalt. Noe som er så langt fra sannheten som mulig regionalt og spesielt for Indre Namdal med en rekord i skader til bjørn etter årets beitesesong med 120 dokumenterte/antatte skader til bjørn bare på to sauebruk som også delvis er nevnt i vedtaket. I tillegg kommer alt det som er tapt som ikke blir dokumentert. Skadevolderne her antas av Miljødirektoratet å være to binner, hvorav kun den ene antas å ha unger og dermed er automatisk unntatt fra skadefelling. Likevel ble skadefellingstillatelsen på binna uten unger i Strompdalen i Namsskogan inndratt. Her igjen tar Indre Namdal belastningen for at de andre rovviltregioner ikke har oppnådd bestandsmålene. Antallet rein tatt av bjørn er også sterkt økende de siste årene nasjonalt vises det til i beslutningsbrevet fra Miljødirektoratet.

I beslutningen om ingen lisensfelling kommer Miljødirektoratet i tillegg med en rekke selvmotsigende uttalelser. Lisensfelling, og for gaupe kvotejakt, er som Miljødirektoratet selv skriver *«det primære virkemidlet for å regulere bestanden av fredet rovvilt i Norge. Dette inkluderer både regulering av bestandsstørrelse og av bestandsutbredelse, på bakgrunn av hva bestandsstørrelsen og/eller utbredelsen medfører av potensiale ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.»* Likevel blir det altså ikke lisensfelling og de uttaler at *«ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingkvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder. Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere(...) Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge. (...) Miljødirektoratet vurderer at det ikke er ønskelig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene. Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at skadesituasjoner best løses gjennom skadefelling som virkemiddel. Gjennom vedtak om skadefelling kan felling lettere rettes mot skadevoldende individ enn det er mulig gjennom lisensfelling.»* Her velger altså

HØRING AV ENDRINGER I ROVVILTFORVALTNINGEN- FRIST 1. OKTOBER 2019

Miljødirektoratet å se bort fra det faktum at det er store tap i beiteprioriterte områder i Indre Namdal i 2019 og at rovviltnemnda har innstilt på at det skulle vært lisensjakt på en resterende bjørn i de beiteprioriterte områdene region 6. Det området som har størst skader i Indre Namdal som er nært bestandsmålet får dermed lide for at resten av landet ikke har oppnådd bestandsmålet. Selv om de skriver at det bør kunne gis lisensfelling i beiteprioriterte områder med mye skader også om ikke bestandsmålet er oppnådd nasjonalt.

Steinkjer kommune foreslår også at «gjennomføring av skadefelling av bjørn bør vurderes overført til Statens naturoppsyn (SNO), hvor man kan nytte helikopter, varmesøkende kamera og nok ressurser til trentet mannskap og trenede hunder, i stedet for å gi kommunene ansvar for dette. Det ville ha gitt effektive fellinger, vært konfliktdempende og langt mer løsningsorientert når det er behov for uttak.»
Bruk av lokale jegere fremfor SNO er både mer konfliktdempende og de har mer lokalkunnskap. Men det bør som Steinkjer kommune sier være mulig også for de kommunale skadefellingslagene å benytte mer effektive virkemidler som det pr i dag kun er SNO som har mulighet til å bruke.

Generelt

Steinkjer kommune oppsummerer uttalelser til deler av høringsutkastet slik: «Rovviltforvaltning handler om å veie motstridende interesser opp mot hverandre og sikre at man har en bærekraftig bruk og vern samt grunnlag for menneskenes virksomhet, jf. Naturmangfoldlovens § 1 (formål). Dette kan være en krevende prosess og er en del av å gjennomføre politikk. Dette krever bakgrunnskunnskap og gode vurderinger av påvirkninger på de ulike samfunnsinteressene. Høringsforslaget har endringsforslag som fokuserer i hovedsak på rovviltbiologi og har liten praktisk forståelse for virkninger på andre samfunnsinteresser som landbruksnæring, reindrift samt annet naturmangfold som faktisk er avhengig av beiting i utmark. Dette er gjennomgående og vurderes som en betydelig svakhet med høringsforslaget. Endringsforslagene er for naturmangfold ikke vurdert etter §§ 8-12 i Naturmangfoldloven i høringsdokumentet. Høringsforslaget vurderes å ikke oppfylle Naturmangfoldlovens formålsparagraf (§1), jf. Naturmangfoldloven §§ 8 (kunnskapsgrunnlaget) og 10 (samlet belastning).

::: Sett inn innstillingen over denne linja↑